МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

04.11. 2026 **м. Київ** № 1873

Про затвердження Програми предметного тесту з біоетики та біобезпеки єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7

Відповідно до частини десятої статті 44 та частини другої статті 45 Закону України «Про вищу освіту», пункту 2 розділу IV Порядку організації та проведення вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 квітня 2023 року № 418, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 2023 року за № 747/39803 (зі змінами), підпункту 1 пункту 2 наказу Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2025 року № 722 «Про утворення робочої групи з питань методичного, організаційного та аналітичного забезпечення єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти» (зі змінами), на підставі рішення підгрупи з біоетики робочої групи з питань методичного, організаційного та аналітичного забезпечення єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти від 20 жовтня 2026 року (протокол № 12), з метою забезпечення організації і проведення єдиного фахового вступного випробування

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Програму предметного тесту з біоетики та біобезпеки єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7, що додається.

2. Директорату вищої освіти та освіти дорослих (Шаров Олег) забезпечити розміщення цього наказу на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Трофименка Миколу.

Міністр **Андрій БУТЕНКО**

Продовження додатка

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
04.11.2026 № 1873

ПРОГРАМА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА НА ОСНОВІ НРК 6, НРК7

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма єдиного фахового вступного випробування з біоетики та біобезпеки визначає предметний зміст, структуру, когнітивні рівні, орієнтовний розподіл тестових завдань і єдині методичні вимоги до формування стандартизованого банку тестових завдань для вступу на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за окремими спеціальностями.

Програма має міждисциплінарний характер і охоплює універсальні етичні, правові, дослідницькі, екологічні та безпекові засади професійної діяльності у природничих науках, біотехнологіях, біомедичній інженерії, ветеринарній медицині, охороні здоров’я, реабілітації та фармації. Її зміст не передбачає перевірки вузькоспеціалізованих клінічних або технологічних умінь, що належать виключно до однієї спеціальності, а спрямований на оцінювання спільного для всіх вступників фундаменту відповідального поводження з живими системами, людиною, тваринами, довкіллям, біологічними матеріалами, даними та технологіями.

Програму розроблено як основу для конструювання тестових специфікацій, експертного рецензування завдань, формування паралельних тестових форм і забезпечення змістової валідності вступного випробування. Під час укладання банку тестових завдань конкретні професійні контексти можуть варіюватися відповідно до спеціальностей, однак перевірювані принципи, поняття та когнітивні операції мають залишатися еквівалентними.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Метою є об’єктивне оцінювання готовності вступника застосовувати принципи біоетики, академічної та дослідницької доброчесності, біобезпеки, екологічної відповідальності й професійної етики під час аналізу типових ситуацій, пов’язаних із життям, здоров’ям, біологічними об’єктами, технологіями та довкіллям.

Основними завданнями випробування є перевірка здатності вступника:

оперувати базовими поняттями, принципами, моделями та категоріями біоетики;

розпізнавати етичні проблеми й конфлікти цінностей у професійних і дослідницьких ситуаціях;

застосовувати принципи поваги до автономії, благодіяння, незаподіяння шкоди, справедливості, відповідальності та обережності;

оцінювати допустимість досліджень за участю людини, тварин, біологічних матеріалів і персональних даних;

визначати біологічні небезпеки, оцінювати ризики та обирати належні заходи біобезпеки й біозахисту;

аналізувати етичні аспекти біотехнологій, генетичних втручань, репродуктивних технологій, трансплантації, цифрових і медико-інженерних технологій;

виявляти порушення академічної доброчесності, конфлікти інтересів і неналежні практики наукової комунікації;

обґрунтовувати професійно відповідальні рішення з урахуванням прав людини, благополуччя (добробуту) тварин, принципу One Health та сталого розвитку.

3. ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ ОЦІНЮВАННЯ

Об'єктом оцінювання є рівень сформованості біоетичної та біобезпекової компетентностей вступника, необхідних для професійної та дослідницької діяльності у сферах природничих наук, біотехнологій, біомедичної інженерії, ветеринарної медицини, охорони здоров'я та фармації.

Предметом оцінювання є знання, розуміння, уміння застосовувати норми й принципи у межах змістових розділів цієї програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Вступник повинен знати і розуміти:

предмет, методи, історичні витоки та сучасні напрями біоетики;

співвідношення моралі, етики, права, професійних стандартів і суспільної відповідальності;

базові принципи біоетики та межі їх застосування;

етичні засади досліджень за участю людини, тварин і використання біологічних матеріалів;

поняття інформованої згоди, конфіденційності, приватності, вразливості, ризику, користі та справедливого добору учасників;

принципи 3R, благополуччя (добробуту) тварин, гуманного поводження й етичного перегляду експериментів;

основи біобезпеки, біозахисту, управління біологічними ризиками та відповідального подвійного дослідження;

Продовження додатка

біоетичні проблеми генетики, геноміки, репродукції, трансплантації, фармацевтичної та біомедичної інноваційної діяльності;

принципи екологічної етики, One Health, сталого розвитку й відповідальності;

біоетичні норми академічної доброчесності, відповідального авторства, роботи з даними та оприлюднення результатів.

Вступник повинен уміти:

ідентифікувати зацікавлені сторони, цінності, права, обов'язки, ризики та можливі наслідки рішення;

розрізняти етичну проблему, правове порушення, професійну помилку та конфлікт інтересів;

застосовувати принципи біоетики та біобезпеки до конкретних професійних контекстів;

оцінювати пропорційність ризику і користі, достатність інформування та добровільність згоди;

обирати біоетично прийнятний алгоритм дій у ситуаціях невизначеності;

визначати рівень біологічного ризику та належні заходи контролю;

розпізнавати маніпуляції, стигматизацію, дискримінацію, генетичний редукціонізм і неправомірне використання даних;

обґрунтовувати рішення мовою професійної етики, а не лише посиланням на особисті переконання.

5. УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

№ з/п	Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1.	Теоретичні засади біоетики як міждисциплінарної галузі суспільної, професійної та наукової діяльності	25-35
2.	Біоетика досліджень	15-19
3.	Біоетика гуманного поводження з тваринами	8-12
4.	Основи біобезпеки та біозахисту	9-13
5.	Етичні аспекти генетичних досліджень, біотехнологій, біомедичних технологій	11-15
6.	Біоетичні аспекти взаємодії людини, тварин і довкілля	17-21

6. КОГНІТИВНІ РІВНІ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ЗА ТЕМОЮ

Рівень А. «Знання».

Рівень В. «Розуміння».

Рівень С. «Застосування».

Продовження додатка

7. ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

№ з/п	Найменування розділів/тем та їх зміст	Питома вага, %	Когнітивний рівень
1	2	3	4
1	**Теоретичні засади біоетики як міждисциплінарної галузі суспільної, професійної та наукової діяльності**	**25-35**	
1.1	Фундаментальні принципи біоетики	8-10	
1.1.1	Поняття біоетики		B
1.1.2	Сутність принципу «повага до автономії»		B
1.1.3	Сутність принципу «благодіяння»		B
1.1.4	Сутність принципу «незаподіяння шкоди»		B
1.1.5	Сутність принципу «справедливість»		B
1.2	Алгоритм прийняття обґрунтованих біоетичних рішень	8-10	
1.2.1	Ідентифікація проблеми та збирання фактів		C
1.2.2	Встановлення зацікавлених сторін в практичних ситуаціях		C
1.2.3	Визначення суті біоетичного конфлікту під час професійної діяльності		C
1.2.4	Аналіз нормативно-правової бази		B
1.2.5	Пошук та розробка альтернативних варіантів вирішення проблем		C
1.2.6	Етична експертиза та вибір рішення		C
1.3	Загальні поняття антропоцентризму, біоцентризму та екоцентризму	2,5-3,53	B
1.4	Основні документи щодо біоетичного регулювання	4-6	
1.4.1	Головні цілі і завдання Загальної декларації про біоетику та права людини ЮНЕСКО (2005)		A
1.4.2	Головні цілі і завдання Конвенції про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини (Конвенція Ов'єдо, 1997)		A
1.4.3	Гарантії прав людини, пов'язані з біоетикою, наведені в статтях 28 та 29 Конституції України		A
1.5	Біоетика внутрішньопрофесійної діяльності та комунікації	3,5-4,5	
1.5.1	Відповідальність, доброчесність і дотримання принципів біоетики у професійній діяльності.		B

Продовження додатка

1	2	3	4
1.5.2	Доступність інформації, правдивість, повідомлення ризиків, конфіденційність, недопущення маніпуляцій.		В
1.5.3	Повага до гідності людини та автономії її особистості, толерантність, коректність і доброзичливість у спілкуванні		В
2	**Біоетика досліджень**	**15-19**	
2.1	Етичні вимоги до досліджень за участю людини як об'єкта	4-6	
2.1.1	Поняття протоколу досліджень, незаподіяння шкоди, принципи суспільної користі, мінімізації ризику		В
2.1.2	Автономія учасників, поняття «волонтер», добір волонтерів, інформована згода волонтера, компенсація, захист вразливих осіб, право на відмову та вихід із дослідження, постдослідницькі зобов’язання		В
2.2	Конфіденційність і захист персональних даних: кодування і анонімність персональних даних; погодження з досліджуваним використання його біологічного матеріалу; узгодження прав і зобов'язань учасників, які є сторонами дослідження	2,5-3,5	В
2.3	Етичні аспекти досліджень на тваринах: принципи гуманного ставлення, концепція 3 R: (replacement) використання альтернативних методів замість живих тварин (комп'ютерне моделювання, клітинні культури, штучні тканини), (reduction) зменшенні їх кількості та (refinement) зменшення страждань тварин в експерименті	3,5-4,5	В
2.4	Громадський контроль дотримання етики досліджень людей і тварин, які здійснюють комісії з біоетики	1,5-2,5	В
2.5	Біоетична доброчесність дослідника. Дотримання принципів біоетики на основі внутрішніх етичних переконань і професійної честі	2,5-3,5	В
3	**Біоетика гуманного поводження з тваринами**	**8-12**	
3.1	Основні потреби тварин. Поняття про благополуччя (добробут) тварин, ознаки	3,5-4,5	В

Продовження додатка

1	2	3	4
	благополуччя (добробуту) та фактори, що на його впливають		
3.2	Основні принципи гуманного поводження з тваринами, регламентовані Законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження» та відповідальність людини за їх дотримання	2,5-3,5	А
3.3	Біоетичні аспекти гуманного використання тварин у виробництві, освіті, науці та інших сферах господарської діяльності. Пошук альтернатив. Запобігання жорстокому поводженню з тваринами та мінімізація шкоди для тварин	2,5-3,5	В
4	**Основи біобезпеки та біозахисту**	**9-13**	
4.1	Поняття про біобезпеку. Біоетична основа біобезпеки: недопущення потенційно шкідливих досліджень	3,5-4,5	В
4.2	Біоетичні принципи біобезпеки:	2,5-3,5	
4.2.1	«Не зашкодь»		В
4.2.2	«Передбачай віддалені наслідки»		В
4.2.3	«Справедливість: захист від дискримінації при захисті від загроз»		В
4.3	Біоетичні заходи безпечного використання ШІ: обмеження в доступі до потенційно небезпечних технологій	1,5-2,5	В
4.4	Поняття про дослідження подвійного використання	1,5-2,5	В
5	**Етичні аспекти генетичних досліджень, біотехнологій, біомедичних технологій**	**11-15**	
5.1	Етика генетичних досліджень людини	4-6	
5.1.1	Необхідність інформованої згоди на забір, зберігання та аналіз генетичного матеріалу людини		В
5.1.2	Конфіденційність генетичної інформації; право особи «знати» і «не знати» результати аналізу власного генетичного матеріалу		В
5.1.3	Заборона дискримінації людини у сфері працевлаштування, страхування та соціальних послуг на основі статі, раси та інших генетично детермінованих ознак		В
5.2	Етичні аспекти допоміжних репродуктивних технологій людини	2,5-3,5	

Продовження додатка

1	2	3	4
5.2.1	Необхідність отримання інформованої згоди та дотримання принципу автономії залучених осіб при донорстві гамет і ембріонів		В
5.2.2	Етичні проблеми застосування сурогатного материнства (комерціалізація, експлуатація жінок вразливих груп)		В
5.3.	Етика в трансплантології органів і тканин людини	2,5-3,5	
5.3.1	Принцип добровільності згоди при живому і посмертному донорстві тканин та органів		В
5.3.2	Категорична заборона комерціалізації, купівлі-продажу та торгівлі людськими органами. Неупереджений розподіл донорських органів		В
5.4	Поняття генетично-модифікованих організмів (ГМО). Етичні принципи оцінки користі та потенційного ризику ГМО на людину, тварин і природні біоценози	1,5-2,5	В
6	**Біоетичні аспекти взаємодії людини, тварин і довкілля**	**17-21**	
6.1	Етична відповідальність за вплив діяльності людини на живі системи та довкілля	5-7	
6.1.1	Баланс користі, шкоди та ризику		В
6.1.2	Принцип перестороги		В
6.1.3	Відповідальність за необоротні зміни		В
6.1.4	Міжпоколінна відповідальність		В
6.2	Концепція One Health: взаємозв'язок здоров'я людини, тварин і довкілля	5-7	
6.2.1	Єдність здоров'я		В
6.2.2	Взаємозалежність людини, тварин та екосистем		В
6.2.3	Етичні принципи прийняття рішень		С
6.2.4	Профілактика та управління екологічними ризиками		С
6.3	Біорізноманіття та використання природних і біологічних ресурсів: баланс користі, ризику та відповідальності	6-8	
6.3.1	Цінність живих систем		В
6.3.2	Конфлікт інтересів людства і довкілля		С
6.3.3	Допустимість втручання людства в природні процеси		В
6.3.4	Моральна відповідальність людства за збереження біорізноманіття		В

Продовження додатка

1	2	3	4
6.3.5	Етичні аспекти використання природних ресурсів		В

8. РЕКОМЕНДОВАНІ НОРМАТИВНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ

Під час розроблення й актуалізації тестового банку рекомендовано використовувати чинні на дату укладання завдань міжнародні та національні акти і професійні стандарти, зокрема:

міжнародні документи у сфері прав людини, біоетики та біомедичних досліджень;

актуальні етичні настанови щодо досліджень за участю людини та належної клінічної практики;

настанови щодо благополуччя (добробуту) лабораторних і свійських тварин і реалізації принципів 3R;

стандарти управління біологічними ризиками, лабораторної біобезпеки та біозахисту;

міжнародні документи щодо біологічної і токсикологічної зброї та відповідального дослідження подвійного використання;

документи з академічної доброчесності, етики публікацій, авторства, рецензування та управління дослідницькими даними;

чинне законодавство України у сферах освіти, науки, охорони здоров’я, ветеринарної медицини, захисту персональних даних, довкілля, біобезпеки та поводження з тваринами.

У тестових завданнях не слід вимагати запам’ятовування номерів статей, дат прийняття або реквізитів нормативних актів, якщо це не є безпосередньо необхідним для перевірки базового принципу. Пріоритет надається розумінню змісту норм та їх застосуванню.

9. ПІДСУМКОВІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма створює єдине змістове ядро вступного випробування для різних природничих, інженерно-біологічних, ветеринарних і медико-фармацевтичних спеціальностей. Її універсальність забезпечується перевіркою спільних принципів відповідальності перед людиною, тваринами, живими системами, суспільством і довкіллям, а професійна релевантність – використанням різноманітних, але когнітивно еквівалентних ситуаційних контекстів.

На основі програми можуть бути розроблені детальна тестова специфікація, кодифікатор змісту, методичні рекомендації авторам завдань, шаблон експертного висновку, правила апробації та психометричного калібрування банку.

Генеральний директор директорату
вищої освіти та освіти дорослих **Олег ШАРОВ**